

สรุปคู่มือการเรียนรู้และการป้องกันความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม

ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมหรือ (Conflict of Interests (CO) หมายถึง สถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัทหรือผู้บริหาร มีผลประโยชน์ส่วนตัวมากจนมีผลต่อการตัดสินใจหรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบอยู่ และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ของส่วนรวม ในการรับสินบน การจ่ายเงินใต้โต๊ะ การจ่ายเงินตอบแทนเพื่อให้ตนเองได้เลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น ส่งผลให้บุคคลนั้นขาดการตัดสินใจที่เที่ยงธรรม เนื่องจากการยึดผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ผลเสียจึงเกิดขึ้นกับประเทศชาติ แบบนี้เป็นกรณการกระทำผิดทางจริยธรรมและจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มีคำที่ได้ยินบ่อย ๆ ของกรณีความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมคือ “การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย” หมายถึงการกำหนดระเบียบหรือนโยบายต่าง ๆ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดูเหมือนว่าถูกต้องตามกฎหมาย แท้จริงแล้วนโยบายเหล่านั้นเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง การมีพฤติกรรมความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนรวมก่อให้เกิดความผิดเชิงจริยธรรม ขาดจิตสำนึก ขัดกับจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นความผิดขั้นแรกที่จะนำไปสู่การทุจริตในภายหลัง

ปัจจัย 3 ประการที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม

1. บุคคลดำรงตำแหน่งของรัฐที่ต้องรับผิดชอบต่อประโยชน์สาธารณะ
2. เกิดภาวะผลประโยชน์ส่วนตัวเข้ามาแทรกแซงการตัดสินใจหรือการใช้ดุลยพินิจ
3. เกิดการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม

หากพิจารณาให้ดีจะพบว่า การคอร์รัปชันอาจไม่ได้เป็นความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม แต่เมื่อมีพฤติกรรมของความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมเกิดขึ้น ก็จะนำไปสู่การคอร์รัปชันได้

รูปแบบของความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมที่พบเห็นบ่อย ๆ ดังตัวอย่างของพฤติกรรมต่อไปนี้

1. การรับของขวัญ / รับผลประโยชน์ เช่น การลดราคาของที่ซื้อ การมอบตั๋วพาหนะเดินทาง การเลี้ยงอาหารอย่างฟุ่มเฟือย เป็นต้น
2. การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self dealing) คือ การหาประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว พวกพ้องจากตำแหน่งหน้าที่ เช่น ใ้จ้างรับเหมาจากรัฐ หรือฝากลูกหลานเข้าทำงาน เป็นต้น
3. การทำงานหลังเกษียณ (Post – employment) คือ การไปทำงานหลังออกจากงานเดิม โดยใช้ความรู้ประสบการณ์อิทธิพลจากที่เคยดำรงตำแหน่งมาทำงาน หรือเอาประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง

4. การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) คือ การเป็นที่ปรึกษาและ การจ้างงานให้แก่ตนเอง รวมถึงการใช้ตำแหน่งสถานภาพการทำงานสาธารณะ ในการที่จะเข้าเป็น นายจ้างของภาคเอกชน ตลอดจนการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ของรัฐในการทำงานพิเศษภายนอก

5. การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) คือ รู้ข้อมูลของทางราชการ นำข้อมูลไป เปิดเผยเพื่อรับสิ่งตอบแทนที่เป็นประโยชน์ในรูปของเงินหรืออื่น ๆ

เมื่อพบเห็นและประสบกับปัญหาความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม จะทำอย่างไร

- เกิดขึ้นกับตนเอง ให้พิจารณาผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นว่าส่วนรวมเสียผลประโยชน์หรือไม่ หากส่วนรวมเสียประโยชน์ ท่านควรหลีกเลี่ยง

- เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงานหรือคนใกล้ชิด ท่านควรใช้คำแนะนำด้วยการอธิบายให้เข้าใจถึงกรณี ต่าง ๆ และผลหรือโทษของความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

มาตรการของรัฐ ในการป้องกันความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐจึงได้มีข้อกำหนดเพื่อป้องกันพฤติกรรม ดังนี้

- ✿ กำหนดคุณสมบัติพึงประสงค์และคุณสมบัติต้องห้ามของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ✿ การเปิดเผยข้อมูลทรัพย์สิน หนี้สิน และธุรกิจครอบครัวต่อสาธารณะ
- ✿ การกำหนดข้อพึงปฏิบัติ

ตัวอย่างข้อไม่พึงปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

✿ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่พึงรับของตอบแทนที่เป็นเงิน และไม่ใช้ตัวเงินที่มีมูลค่าสูงเกิน ความเหมาะสม และได้มาโดยมิชอบ

✿ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่พึงตัดสินใจในหน้าที่การงาน โดยมีเรื่องของการเงินและการเมือง เข้ามาเกี่ยวข้อง

✿ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่พึงทำงานในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องในภาคธุรกิจ หลังพ้นตำแหน่ง หน้าที่ทางราชการ

หน่วยงานที่ท่านแจ้งได้ เมื่อพบเห็นพฤติกรรมความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม

- ☞ หน่วยงานที่ต้นสังกัดของผู้กระทำความผิด โทร.1676 (โทรฟรีทั่วประเทศ)
- ☞ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา โทร.0-2299-0400 www.ombudsman.go.th
- ☞ ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย โทร.1567 (ตลอด 24 ชั่วโมง) www.dola.go.th
- ☞ ศาลปกครอง โทร.0-2670-1200-63 โทรสาร.0-2670-1328 www.admincourt.go.th
- ☞ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) โทร.0-2282-3161-5 www.nccc.thaigov.net
- ☞ มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด โทร.0-2547-1000 โทรสาร.0-2526-6749 www.fact.or.th

- ☞ สำนักงานกองทุนสื่อประชาสัมพันธ์ด้านคอร์รัปชัน (สปต.) โทร.0-2621-7810-2
โทรสาร.0-2621-8042-3 www.pfec.or.th
- ☞ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน โทร.0-2273-9674-91 ต่อ 1231, 0-2618-5755
โทรสาร.0-2618-5755

ช่องทางของจังหวัดชัยนาท

1. ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง (สำนักงานคลังจังหวัดชัยนาท , สำนักงานสรรพากรพื้นที่ชัยนาท , สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ชัยนาท , สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ชัยนาท) โทร. 1689 (ตลอด 24 ชั่วโมง)
 2. www.chainat.go.th
 3. ผู้รับเรื่องร้องเรียนหน้าจวนผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท
 4. ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดชัยนาท ตั้งอยู่ที่ ชั้น 3 ศาลากลางจังหวัดชัยนาท (ที่ทำการปกครองจังหวัดชัยนาท) โทร. 0-5641-1274
ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ / กิ่งอำเภอ ตั้งอยู่ที่ว่าการอำเภอ / กิ่งอำเภอ
☎ อำเภอเมืองชัยนาท	0-5641-1521	☎ อำเภอหันคา	0-5645-1007
☎ อำเภอสรรคบุรี	0-5648-1448	☎ อำเภอวัดสิงห์	0-5646-1360
☎ อำเภอสรรพยา	0-5649-9155	☎ อำเภอมโนรมย์	0-5649-1326
☎ กิ่งอำเภอหนองมะโมง	0-5646-6265	☎ กิ่งอำเภอเนินขาม	0-5644-9391

ตัวอย่าง

ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

การรับของขวัญ / รับผลประโยชน์

- ✉ บริษัทแห่งหนึ่งให้ของขวัญเป็นทองคำมูลค่า 10 บาท แก่เจ้าหน้าที่ในปีที่ผ่านมา และปีนี้เจ้าหน้าที่เร่งรัดคืนภาษีให้กับบริษัทนั้นเป็นพิเศษ โดยลัดคิวให้ก่อนบริษัทอื่น ๆ เพราะคาดว่าจะได้รับของขวัญอีก
- ✉ เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับชุดไม้กอล์ฟจากผู้บริหารของบริษัทเอกชน เมื่อต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเอกชนแห่งนั้น ก็ช่วยเหลือให้บริษัทนั้นได้รับสัมปทาน เนื่องจากรู้ว่าควรตอบแทนที่เคยได้รับของขวัญมา
- ✉ เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับของขวัญจากผู้บริหารของบริษัทเอกชน จึงช่วยเหลือลูกของผู้บริหารคนนั้นให้ได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น

- ✉ นายกเทศมนตรีหาประโยชน์ให้กับตนเองโดยฉกฉวยสาธารณะ เพื่อทำเป็นที่จอดรถของโรงแรมตน รองผู้ว่าฯ ที่อำนวยความสะดวกให้เป็นความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เพราะใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนให้ประโยชน์กับเอกชนโดยหวังสิ่งตอบแทน (รถคู่) และละเลยผลประโยชน์ของส่วนรวม
- ✉ ข้าราชการขาดความเป็นกลางและขาดจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนต่อรองกับพรรคพวก ให้ญาติของตนที่ครอบครัวประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างขึ้นเป็นหัวหน้าฝ่ายพัสดุ แทนที่จะเป็นการพิจารณาคัดเลือกจากความรู้ความสามารถอย่างโปร่งใส โดยยึดหลักคุณธรรม
- ✉ เจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยความไม่รู้กฎระเบียบของประชาชน จึงเอาเปรียบกับประชาชน โดยใช้ตำแหน่งหน้าที่ราชการ อวดอ้างว่าจะทำการช่วยเหลือให้เสียค่าธรรมเนียมน้อยลงได้ ถ้าผู้รับบริการจ่ายค่าเดินเรื่องให้เป็นการขาดจริยธรรมและฝ่าฝืนจรรยาบรรณของข้าราชการ
- ✉ เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ คือ การให้บริการประชาชน แต่ไปเรียกผลประโยชน์จากประชาชนผู้รับบริการ เช่น ขอตัวเครื่องบินฟรี

การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self dealing)

- 📁 เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจหน้าที่ทำบริษัทตนเองหรือบริษัทของครอบครัวได้งานรับเหมาจากรัฐ หรือฝากลูกหลานเข้าทำงาน
- 📁 เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างทำสัญญาให้หน่วยงานต้นสังกัดซื้อคอมพิวเตอร์สำนักงาน (PC) จำนวน 200 เครื่อง จากบริษัทของครอบครัวตนเอง
- 📁 การจัดจ้างบริษัทของภรรยาซึ่งดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ให้เป็นผู้ซ่อมบำรุง (Maintenance) ระบบคอมพิวเตอร์ให้กับหน่วยงานต้นสังกัด
- 📁 อธิบดีใช้อำนาจให้หน่วยงานในสังกัดซื้อที่ดินของครอบครัวหรือพวกพ้องในการสร้างสำนักงานแห่งใหม่
- 📁 ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องให้บริการแก่สาธารณะ และต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม เพื่อประโยชน์ของประเทศไทยและประชาชนเป็นหลัก แต่กลับคำนึงถึงผลประโยชน์ของครอบครัว โดยให้ญาติ / ภรรยาออกสมรสมาเป็นคู่สัญญา และรับเหมางานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนเองบริหารงานอยู่

การทำงานหลังเกษียณ (Post – employment)

☑ ผู้บริหารหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม รับเป็นที่ปรึกษาภายหลังเกษียณอายุราชการ ให้กับบริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหญ่รายหนึ่ง เป็นการทำให้หน่วยราชการเสียเปรียบและมักมีการใช้อำนาจบารมีในที่ทำงานเดิม ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการ และไม่ยุติธรรมกับบริษัทเอกชนรายอื่นๆ

การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting)

- ☑ ผู้ตรวจสอบบัญชีภาครัฐรับงานพิเศษเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ทำบัญชีให้กับบริษัทที่ถูกตรวจสอบ
- ☑ เจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยตำแหน่งหน้าที่ทางราชการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ เพื่อให้กับบริษัทเอกชนที่ว่าจ้างนั้นเกิดความน่าเชื่อถือกว่าบริษัทคู่แข่ง
- ☑ ข้าราชการครูที่สอนไม่เต็มทีในเวลาราชการ และต้องการให้นักเรียนไปเรียนพิเศษกับตนนอกเวลาราชการ
- ☑ เจ้าหน้าที่ของรัฐได้เบียดบังเวลาและรายได้ของราชการไปเป็นของตัวเอง และขาดการทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ประชาชนสูญเสียผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ ซึ่งในเวลาปฏิบัติงานก็จะเลือกปฏิบัติให้บริการเฉพาะรายที่ตนเองได้รับประโยชน์ก่อน ประชาชนทั่วไป
- ☑ ข้าราชการที่มีหน้าที่ต้องสอนหนังสือ แต่ขณะเดียวกันก็เป็นที่ปรึกษาบริษัท โดยรับประโยชน์ที่ได้จากบริษัทเอกชน จึงทำให้ละเลยต่อหน้าที่ราชการ เช่น อาจารย์เลื่อนเวลาสอนหนังสือโดยต้องไปร่วมประชุมกับบริษัทที่รับเป็นที่ปรึกษา

การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information)

- ◀ เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนรู้เห็นในข้อมูลลับของราชการ และนำข้อมูลนั้นมาใช้ในการหาประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง เช่น การกว้านซื้อที่ดินละแวกที่จะมีโครงการของทางราชการ
- ◀ เจ้าหน้าที่ของรัฐได้นำความลับมาเปิดเผยให้กับพวกพ้องแทนที่การประมูลจะเป็นการแข่งขันอย่างเสรี ถือเป็นการทำให้สาธารณะเสียประโยชน์ ไม่ได้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญที่แท้จริงในราคาที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อราชการ นอกจากนี้ยังใช้อำนาจหน้าที่ให้ผู้ที่บังคับบัญชาประกาศประกวดราคาล่าช้า เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้องด้วย
- ◀ เจ้าหน้าที่ของรัฐเดินทางไปเที่ยวกับครอบครัว แต่กลับใช้รถตู้ซึ่งเป็นสมบัติของ ทางราชการ ถือเป็นการเบียดบังผลประโยชน์ของรัฐ

การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork Barrelling)

- ◆ การที่นักการเมืองในจังหวัดขอเพิ่มงบประมาณเพื่อนำโครงการตัดถนน สร้างสะพาน ลงในจังหวัด โดยใช้ชื่อหรือนามสกุลของตนเองเป็นชื่อของสะพาน
- ◆ การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการไปลงในพื้นที่หรือในบ้านเกิดของตนเอง
- ◆ การใช้งบประมาณในการหาเสียง
- ◆ สมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทในการอนุมัติและตรวจสอบการใช้งบประมาณของฝ่ายบริหาร แต่กลับไปต่อรองหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง และใช้วิจรรย์ญาณในการตัดสินใจอนุมัติเงินเพียงจากความถูกต้องและประโยชน์สาธารณะ เนื่องจากต้องการให้ฝ่ายบริหาร(นายกเทศมนตรี) เสนอโครงการไปพัฒนาพื้นที่ของตน และยังใส่ชื่อของตนเองและพรรค เป็นการหาเสียงจากงบประมาณแผ่นดิน
- ◆ การเลือกคนสนิทหรือญาติมิตรทำให้ปิดโอกาสคนอื่น ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ และมุ่งจะให้ผู้ใกล้ชิดได้งานทำมากกว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่หน่วยงานจะได้จากการรับบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานอย่างแท้จริง
- ◆ คณะกรรมการตรวจรับผลงานควรทำตัวเป็นกลาง รักษาผลประโยชน์ของราชการ แต่กลับไปทำหน้าที่เสมือนเป็นนายหน้าให้แก่บริษัทที่ปรึกษา โดยรับรายงานผลการศึกษามาพิจารณาก่อน และแก้ไขในประเด็นที่คาดว่าอาจถูกคณะกรรมการคนอื่นท้วงติง รวมถึงการเข้าไปแทรกแซงการพิจารณาของคณะกรรมการคนอื่น ถือว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือบริษัท ทำให้หน่วยงานเสียผลประโยชน์ นอกจากนี้ผลงานที่ได้ อาจด้อยคุณภาพ เพราะหวังสิ่งตอบแทนให้กับตนเอง
- ◆ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องให้บริการแก่ประชาชนด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม กลับหาผลประโยชน์จากระบบสื่อักบัตรคิวให้กับเจ้าหน้าที่หรือญาติของเจ้าหน้าที่
- ◆ แพทย์ซักชวนผู้ป่วยให้ไปรับบริการที่คลินิกส่วนตัว เบิกจ่ายยาไปใช้ที่คลินิกส่วนตัวของตนเป็นการเบียดบังผลประโยชน์และรายได้ของราชการ
- ◆ เจ้าหน้าที่ของรัฐได้กำหนดสเปคพัสดุที่เกื้อหนุนพวกพ้อง ขณะที่ผู้เสนอสินค้ารายอื่นไม่ทราบ ถือเป็นการฉ้อฉลยบายบรรณาข้าราชการ เน้นการเลือกปฏิบัติและใช้อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง ให้ได้เปรียบในการแข่งขัน หรือได้รับชัยชนะในการประมูลงานของหลวง ซึ่งหากได้ดำเนินการด้วยความโปร่งใส ราชการจะใช้งบประมาณได้อย่างคุ้มค่า

ที่มา : คู่มือการเรียนรู้และการป้องกันความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม.

จาก : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน